

Postboks 1301
N-8602 MO

Medlem av: **UIS, Union Internationale de Spéléologie**
attaché à l'UNESCO, cat. B

Medlem av: **FORF, Frivillige Organisasjoners**
Redningsfaglige Forum

Bankkonto 4516.12.77650

Org.nr. 983 664 423

<http://www.speleo.no/>

ngf@speleo.no

Deres ref: 200703462-6/200901700-4 ke/gss \grott. Sjonfjellet-1\2010

Vår ref:

Dato: 31. oktober 2010

•
Norges vassdrags- og energidirektorat
v/Gudmund Synnevåg Sydness
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
Epost: nve@nve.no
•

SØKNAD OM KONSESJON FOR VINDKRAFTVERK PÅ SJONFJELLET I NESNA OG RANA KOMMUNER.

Norsk Grotteforbund (NGF) viser til søknad fra Norsk Grønnkraft AS, høringsbrev datert 7. september 2010, om konsesjon for et vindkraftverk på Sjonfjellet i Nesna og Rana kommuner. Vi ønsker med dette å gi en uttalelse til denne søknaden.

Vår uttalelse er delt i 4:

1. Om Norsk Grotteforbund og vårt arbeid for grottevern
2. Karst- og grotteforekomster innenfor planområdet
3. Norsk Grotteforbunds uttalelse til søknaden om konsesjon for et vindkraftverk på Sjonfjellet i Nesna og Rana kommuner
4. Forhold som gjør norske grotter verneverdige

1. OM NORSK GROTTFORBUND OG VÅRT ARBEID FOR GROTTVERN

Norsk Grotteforbund er et nasjonalt samarbeidsorgan for enkeltpersoner og lokalorganisasjoner som driver med grotting. NGF arbeider blant annet for å sikre at grotting utøves på en vernemessig forsvarlig måte og bidra til at verdifulle grotter ikke ødelegges eller skades av inngrep. Dette skjer ved utgivelse av Norsk Grotteblad, og innspill/uttalelser i saker av betydning for karst og grotter. Grotter er meget sårbare og representerer både estetiske og forskningsmessige verdier, se nedenfor. Verdiene i grottene kan bli skadet/ødelagt både av souvenirjegere, industri- eller utbyggingsvirksomhet eller ren og skjær vandalisme.

Norsk Grotteforbund har grottevern som en del av sin formålsparagraf, se §§ 3 og 4 i vedtektene på www.speleo.no/vedtekt.htm. Denne uttalelsen gis med bakgrunn i våre vedtekter og i vedtak på årsmøtet i 1992.

Norsk Grotteforbunds vedtekter.

Norsk Grotteforbund har grottevern som en del av sitt formål. I vedtektenes §3 FORMÅL står det:
"NGF skal generelt virke for:

-...
-...
-Grottevern.
- ..."

I vedtektenes §4 GROTTTEETIKK står det:

"NGF og NGFs medlemmer forplikter seg til:

-Å verne alle grotter mot miljøfremmed ferdsel, og å begrense ferdselen i sårbare grotter.

-Å følge lover og regler som gjelder for fredede grotter. Disse lover og regler skal være retningslinjer for ferdsel alle grotter, enten de er fredet eller ikke."

Vedtak på Norsk Grotteforbunds årsmøte i 1992.

Til årsmøtet i Norsk Grotteforbund i 1992 hadde et utvalg, det såkalte Grottevernutvalget, lagt frem 2 forslag til avstemming. Det første forslaget gjaldt vernepolitiske uttalelser og ble enstemmig vedtatt. Punkt 2 i forslaget var som følger:

2. NGF går inn for at et utvalg av de mest verneverdige og sårbare grotteforekomstene blir stengt for all ferdsel, herunder også for NGF's medlemmer. Enkelte unntak, f.eks. for vitenskapelige undersøkelser, kan forekomme.

.....

2. GROTTTE- OG KARSTFOREKOMSTER INNENFOR PLANOMRÅDET

Med planområdet mener Norsk Grotteforbund både selve anleggsområdet på toppen av Sjonfjellet og traséer for nødvendige veier og overføringsledninger som bygges i tilknytning til vindkraftanlegget. NGF vil påpeke at erfaringene fra vannkraftutbygging viser at byggingen av overføringsledningene ofte er mer konfliktfylte enn utbyggingen av selve kraftanlegget. NGF mener derfor at det i utrednings-, planleggings- og utbyggingsarbeidet må tas de samme hensyn for traséer for nødvendige veier og overføringsledninger som det tas for selve anleggsområdet på toppen av Sjonfjellet.

Grotter og karst dannes i kalkførende bergarter, i områder med kalkførende bergarter er det alltid muligheter for å finne nye, verdifulle grotter og karstforekomster. I følge kartportalen www.ngu.no/kart/arealisNGU/ er det imidlertid lite kalkførende bergarter på Sjonfjellet. Norsk Grotteforbund kjenner heller ikke til at det finnes noen grotter innenfor planområdet. Men selv om vindkraftverket med tilhørende veier ikke vil berøre **kjente** grotter betyr ikke det at arbeidet ikke vil skade eller ødelegge en verneverdig grotte, vi vet at det finnes mange uoppdagete/ukjente grotter.

Kartene som er vedlagt meldingen er dessverre ikke nøyaktige nok til at vi kan si om de planlagte overføringsledningene berører kjente grotter. Men noen av ledningene går gjennom områder med kalkstein, altså områder der det er stor sjanse for at der er grotter.

I meldingen fra Norsk Grønnkraft AS, kapittel 6.2.3 står det: *Viktige friluftsområder som blir berørt av tiltaket skal beskrives.* Grotter er viktig både når det gjelder naturvern og friluftsliv og Norsk Grotteforbund mener derfor det er naturlig at grotter og grotteforekomster blir en del av utredningsarbeidet som skal gjøres. Norsk Grotteforbund ønsker imidlertid å gjøre oppmerksom på at grotter er viktige også på en annen måte, nemlig at de kan inneholde viktige vitenskapelige verdier, se del 4 av denne uttalelsen: FORHOLD SOM GJØR NORSKE GROTTTER VERNEVERDIGE.

Hvis det blir startet utbyggingsarbeider vil Norsk Grotteforbund be om at det settes som betingelse at utbyggerne må være på vakt ovenfor ev. grotter de måtte oppdage under arbeidet. Hvis det oppdages nye grotter i området vil vi be om at grottas verneverdier og kvaliteter kartlegges før arbeid som kan skade grotta fortsetter.

3. NORSK GROTTFORBUNDS UTTALELSE TIL SØKNAD OM KONSESJON FOR ET VINDKRAFTVERK PÅ SJONFJELLET I NESNA OG RANA KOMMUNER

På grunnlag av det ovenforstående gir Norsk Grotteforbund følgende uttalelse når det gjelder søknad om konsesjon for et vindkraftverk på Sjonfjellet i Nesna og Rana kommuner:

- 1. Norsk Grotteforbund mener at utbyggings av vindkraftverk på Sjonfjellet med tilhørende veier og overføringsledninger kan skade og i verste fall ødelegge verneverdige grotter i området. Vi ønsker derfor i utgangspunktet ingen utbygging.**
- 2. Norsk Grotteforbund ønsker at hvis det skal bygges nye (kraftigere) overføringsledninger bør disse bygges i eksisterende ledningstraseer, ev. at gamle ledninger opprustes. Ved å benytte eksisterende traséer minskes risikoen for ødeleggelse.**
- 3. Norsk Grotteforbund mener at grotter og karst må med i utredningen som skal gjennomføres før en ev. tillatelse til utbygging gis. Denne utredningen må selvfølgelig gjøres både på selve anleggsområdet på Sjonfjellet og i aktuelle traséer for veier og overføringsledninger som må bygges i tilknytning til anlegget.**
- 4. Hvis det blir startet utbyggingsarbeid vil NGF be om at det settes som betingelse at utbyggerne må være på vakt ovenfor ev. grotter de måtte oppdage under arbeidet. Hvis det oppdages nye grotter i området vil vi be om at grottas verneverdier og kvaliteter kartlegges før arbeid som kan skade grotta fortsetter.**

4. FORHOLD SOM GJØR NORSKE GROTTOR VERNEVERDIGE.

Nedenfor beskrives 6 av de forhold som gjør norske grotter verneverdige:

1. Grotter inneholder mange spesielle geologiske forekomster, som ofte er unike for grotter. Her nevnes dryppstein, månemelk (et såkalt "halvorganisk" og osteaktig stoff), vannroderte steiner, vannroderte fjellvegger m.v. Disse har det ofte tatt flere tusen år å danne, samtidig er de ofte meget lette å ødelegge.
2. Forskning har vist at grotter er unike databaser for kunnskap om hvordan klima, fauna, flora og isbreer har utviklet seg i Norge (og i andre land) gjennom de siste millioner år. Denne kunnskapen kan tilegnes fra i hovedsak 2 kilder: Ved studier av sedimenter og andre levninger i grottene og ved å studere alderen på speleothemer (dryppstein) i grottene.
 - A. Det er meget vanskelig å finne sedimenter på landoverflaten i Norge som er eldre enn siste istid. Bare på meget beskyttede steder og der hvor iserosjonen har vært liten, f.eks. i grotter, har det vært mulig for eldre sedimenter å bli bevart frem til vår tid. Et godt eksempel på dette er isbjørnknoklene som ble funnet i ei grotte i Kjøpsvik i 1991, se fotokopi fra Nordlands Framtid lørdag 8. januar 1994. Disse knoklene har siden blitt datert til å være 115.000 år gamle. Et annet eksempel på historiske funn i grotter er den 2900 år gamle bålplassen som i 1994 ble funnet i ei grotte i Ofoten-området, se kopi av artikkel i Aftenposten 20.05.1996.
 - B. Studier av en fossil dryppstein fra Rana (datert til ca 1/2 million år vha. den såkalte Uran-serie dateringsmetoden) har fortalt oss at vi hadde tre på hverandre følgende varme perioder (mellomistider) hvor det var furu- og bjørkeskog under klimabetingelser som til dels var bedre enn i dag.
3. Mange grotter har med sitt absolutte mørke og ofte lave energitilgang utviklet spesielle økosystemer. De norske hule-økosystemene er foreløpig lite undersøkt. Vi kan forvente at disse økosystemene, små og store, kjente og ukjente, vil være svært følsomme for forstyrrelser.
4. Mange grotter har blitt brukt til gravkamre og inneholder dermed store arkeologiske verdier. Et eksempel på dette er Daumannshola på Fauske, se kopi av artikkel fra Norsk Grotteblad nr. 34.
5. Grotter er viktige som vannreservoar og grunnvannskilder og grottevann kan være viktige for å spore ev. forurensninger. Videre så kan vann i grotter være viktige som indikatorer for generell vannkvalitet. Grotter kan også være en meget gunstig plass for å forske på vannkvalitet, vannforurensning osv.

6. Selve eksistensen av grotter, deres beliggenhet og retning m.v. kan gi mye informasjon om tidligere tiders klima og istider. Slik informasjon er vanskelig å få fra andre kilder. Dette gjør at selve området der det finnes grotter er verneverdig i seg selv.

Med vennlig hilsen

Anders Westlund
Nestleder i Norsk Grotteforbund

Kopi (uten vedlegg):

- * Norsk Grønnkraft AS, post@norskgroenkraft.no
- * Nesna kommune, postmottak@nesna.kommune.no
- * Rana kommune, postmottak@rana.kommune.no

Vedlegg:

1. *Forvaltning av karst i Norge sett fra forskerens synspunkt*. Av: Stein-Erik Lauritzen.
2. Kopi fra Nordlands Framtid lørdag 8. januar 1994 om 115 000 år gamle bjørneknokler i ei grotte i Tysfjord.
3. Kopi fra Aftenposten 20.05.1996 om en 2900 år gammel bål plass som i 1994 ble funnet i ei grotte i Ofoten-området.
4. Kopi av artikkel fra Norsk Grotteblad nr. 34 om Daumannshola på Fauske.